

Tillägget till den svenska koralboken

”Strävandena att återföra den centrala lutherska koralskatten till en mera ursprunglig gestalt begynte för mer än hundra år sedan.” Med dessa ord börjar förordet i Tillägget till Den svenska koralboken. Detta hundraåriga arbete har nått sin viktigaste milstolpe i detta Tillägg, utarbetat på uppdrag av Svenska kyrkans liturgiska nämnd av musikdirektörerna Harald Göransson, Henry Weiman och Jan Håkan Åberg. Det är ett ypperligt och mycket imponerande arbete som dessa herrar givit vår svenska kyrka. I det korta men välskrivna förordet ges en snabb översikt över det föreliggande arbetet, och man snuddar också något vid den historiska utvecklingen. Avsnittet ”Några tekniska upplysningar och råd för utförandet” ger läsaren mycket utbyte, och man får bara hoppas att alla som får detta koralboks-tillägg i sin hand i lugn och ro läser igenom såväl detta kapitel som förordet och det avslutande kapitlet ”Källförteckning och kommentarer”. Det sistnämnda kapitlet innehåller en imponerande mängd fakta av stort intresse. Om man bland våra kyrkomusiker och präster idag skulle fråga hur många som läst förordet i den nu gällande koralboken, finns det risk att förmoda att resultatet skulle bli ganska nedslående. I Tillägg till Den svenska koralboken är det absolut nödvändigt att man läst igenom de

här nämnda kapitlena för att kunna på ett rätt sätt använda denna mycket värdefulla och efterlängttade bok.

Tillägget innehåller ett 60-tal koraler från vår nuvarande koralbok, vilka här presenteras i restaurerat skick, plus ett 10-tal ”nya” melodier. I många fall har psalmerna återfått sina ursprungliga koraler. De restaurerade koralernas värde ligger inte främst på det historiska området, också om det kan anses vara värdefullt att återknyta till reformations-tiden, utan däri att det ofta visat sig, att just dessa ursprungligare former är de som ”bäst gynnar en levande församlingssång”. Samtliga koraler presenteras i en fyrstämmig harmonisering som ”så långt möjligt svarar mot den tid och miljö, i vilken koralen tillkommit”. Ungefär hälften av koralerna har därtill försetts med en något friare trestämmig sats utarbetad av utgivarna. Medan de fyrstämmiga satserna ju närmast har vokalt förebild och därför med fördel kan och bör utföras även vokalt (t. ex. som körsats i alternatimsång) är däremot de trestämmiga satserna mera instrumentalt och orgelmässigt tänkta. Mot att de fyrstämmiga satserna så långt möjligt anknyter till tidstypiska förebilder är intet att säga, tvärtom, däremot tycks det att de trestämmiga satserna kunde utarbetas något friare och mera oavhängiga av de fyrstämmiga harmoniseringarna.

Det kunde varit välgörande med något mer i stil med de trestämmiga satserna till koralerna 32 och 188 (den sistnämnda identisk med versionen i Koralmusik I). Ytterligare några mindre frågetecken skall här noteras i kanten. Koralen 445 "O Kriste, du som ljuset är" har fått tillbaka sin ursprungliga medeltida form, men varför har inte koralen 133 fått samma gynnsamma öde? Varför har koralen 445 försetts med en orgelsats samtidigt som utgivarna skrivit "Bör helst sjungas utan ackompanjemang"? Varför har några koraler transponerats ner ett helt tonsteg, t. ex. 149? Glädjande nog har en del transponerats upp t. ex. 119, 120 och 333.

Några psalmer har försetts med "nya" melodier, d. v. s. melodier som inte finns i vår nuvarande koralbok. Man kan i detta fall fråga sig, varför inte psalmen 57 också fick höra till denna grupp, så att vi kunde fått en annan koral än den som finns i koralboken och även i Tillägget, fast här i sin äldsta kända form. Denna koral är ju av många känd med den tyska texten "O Mensch, bewein dein Sünde gross" (bl. a. från Bach's Matteuspassion), vilken text hört till denna melodi sedan 1549 enligt "Källförteckning och kommentarer". När man väl vet detta bjuder det en emot att sjunga jultexten "Lovsjungen Herrens nåd och makt" till denna koral.

Tillägg till Den svenska koralboken måste hälsas med glädje av alla församlingsmedlemmar, det må vara präster, kyrkomusiker eller kyrkobesökare, som förstått värdet av och upplevt en levande församlingssång. Vad som ovan an-

förts är små, nästan obetydliga detaljer, om vilka självfallet kan råda delade meningar. Sedan kyrkomötet sagt sitt väntar vi nu bara på att Kungl. Majt. skall säga sitt ja, varefter det stora arbetet börjar på riktigt — arbetet på "fältet", där präster, kyrkomusiker, körmedlemmar och övriga församlingsmedlemmar skall hjälpas åt. Men det fordras varsamhet och stort kunnande inte minst från kyrkomusikerna och här måste arbetet intensifieras på utbildningsfronten. Det är inom alla kategorier kyrkomusiker i vårt land inte så väl ställt som man skulle önska vad det gäller utbildning och kunnande. Detta kan envar intyga, som haft tillfälle att på olika håll i vårt land eller via radio och TV deltaga i gudstjänster, och man kan ju fråga sig: Hur skall en kyrkomusiker, som inte kan spela "Allena Gud i himmelrik" i vanlig tretakt, kunna spela t. ex. koralerna 45, 134, 189 eller 561 i Tillägget? Här måste något göras! Man får också hoppas att vi snart får ett tillägg till vår melodipsalmbok med dess alternativa melodier, något som skulle underlätta användandet. Glädjande är också, att arbetet på Koralmusik III, som skall innehålla satser för alternatimbruk till Tilläggets melodier, redan påbörjats.

Med Tillägg till Den svenska koralboken har ett viktigt steg tagits mot en mera levande och aktiv gudstjänst och den av kyrkomötet tillsatta "Svenska kyrkans liturgiska nämnd" har givit ett utomordentligt värdefullt bevis på den stora uppgift, som denna nämnd har och kommer att få för vår kyrka.

Albert Sjögren